

List izhaja vsak petek

in velja za navadne naročnike s poštino vred in v Gorici domu poslan: za celo leto 3 gold., za pol leta 1 gold. 50 s., za četrt leta 80 sold. — Kdor sam po-nj pošilja, plača 2 g. 50 s. Za ude kat.-pol. društva je naročnina določena v društv. pravilih. Posamezni listi se prodajajo po 6 sold. pri knjigarju Sohar-ju na Travniku.

GLAS

Naročnina in dopisi

naj se blagovoljno pošiljajo opravniku in sovredniku **Matiji Kravanja-i** v nunskih ulicah h števil. 386. Vse pošiljatve naj se **frankujejo**. Rokopisi se ne vračajo. — **Oznani** se sprejemajo. Plača se za navadno vrstico, če se naznanilo samo enkrat natisne, 8 sold., če dvakrat, 12 s. če trikrat, 15 s.; za kolek vsakrat 30 s.

Še zmiraj — „neposrednje.“

Ni ga morda bilo v Avstriji vprašanja — ako konordat izvzamemo —, ki bi bilo tako belilo lasé našim državnikom, vznemirjalo posameznim srca i polnilo predale listom vseh strank, kakor so že razvpite neposrednje volitve. Ako tudi mi še enkrat na tem mestu o njih spregovorimo, storimo to zarad tega, ker bodo, ako se vpeljejo, prevelike važnosti ne samo za nas Slovence, ampak one zganejo tudi temelj i poderejo podlago, na kateri je Avstrija nastala v teku več stoletij.

Govorili smo do sedaj i razjasnili, kolikor predali našega lista pripuščajo, kaj so neposrednje volitve, kak upljiv bodo imele na posamezne, pod avstrijsko krono samovoljno združene narode i kako žalostni nasledki nastanejo iz njih sploh za vso Avstrijo.

Omeniti imamo še, kako so se poslanci razdelili po onih deželah, koder Slovani stanujejo namešani z drugimi narodi, posebno s nemškimi ustavoverci. Kaka je ta razdelitev, kako krivično za Slované osnovana, so nam že dovolj jasen dokaz imena onih mož sedaj vladajoče ustavoverne stranke, ki so jo osnovali, ki hočejo ves slovanski živelj, kateri edini zamore še vzdržati Avstrijo, zatreti, da bi jo potem tem ložje pahnili v žrelo nenasitljivemu pruskemu molohu. Za Češko je razdelil poslance glasoviti Herbst, po rodu Dunajčan, bivši profesor na Pražkem vseučilišču, ki je pozneje kot minister trinožko divjal proti slovanstvu i samovoljno usiljeval po slovanskih deželah slovanskega jezika nezmožne sodnijske uradnike, med tem ko je slovenske uradnike med Nemci nastavljal. Kak načrt je tedaj prišel iz njegovega peresa, si lako vsak misli. Za Štajarsko sta izdelala načrt Kaisersfeld, kateremu je Avstrija le toliko časa ljuba, dokler v njej Nemec nadvladuje, i Rechbauer, ki je v proroškem duhu odločil nam Slovincem komaj še 50 let obstanka. Za Kranjsko je ministerstvo prepustilo ono delo zlopovestnemu odpadniku Dežmanu i nekaterim njegovim privržencem, ki še na Kranjskem nočejo družega videti, kakor Nemca. Za Goriško je prevzel to nalogo znabiti sedanji deželni glavar Coronini, ki, bolj v viših krogih vzrejen i strog zagovornik centralizma, ne pozna pravih teženj goriških Slovencev.

Da naši čitatelji zvedo natančneje preveliko, kričečo krivico, ki se bode godila Slovanom, podamo jim tukaj številke; one naj govore: Na 3.200.000 Čehov na Češkem bode spadalo 33 poslancev, na 1.800.000 Nemcev pa 57; na Moravskem na 1.439.000 Čehov 9 i na 514.000 Nemcev 25; v Šleziji na 248.000 Slovanov 1, i na 258.000 Nemcev 9; na Kranjskem na 423.000 Slovencev 4 i na 29.000 Nemcev 4; na Štajarskem na 413.000 Slovencev 3 i 717.000 Nemcev 19 poslancev. Za Goriško, kakor smo že rekli, so odločeni 3 poslanci, katerih 1 voli veliko posestvo, 1 kupčijska zbornica z mestom i 1 kmečke občine. Nočemo govoriti o očitni krivici, ki se bode godila po omenjenih načrtih Slovanom po drugih kronovinah, obrnimo se kar na Goriško. Komur so razmere na Goriškem le kolikaj znane, lahko vidi v onem predloženem načrtu strašansko krivico, ki zadene goriške Slovence. Kupčijska zbornica, katero imajo v rokah Lahi i ž njimi zvezana majhna peščica tukajšnjih Nemcev bode vedno volila nam nasprotnega po-

slanca; o mestu skoraj ne smemo besedice črhnuti, ne moremo ga nam prištevati, ker smo v primeri z Lahi i veliko množico uradnikov v preveliki manjšini, da bi mogli kedaj pri volitvah predreti sè svojim kandidatom. Ne veliko na boljšem bomo pri volitvah v kmečkih občinah. Tu bode volile združene slovenske i laške občine, pa Bog si ga vedi, kako bodo volitni okraji razdeljeni. Akoravno smo tu dejansko v večini, vendar ne moremo že naprej gotovo izreči, da bomo zmagali, kajti še vedno nam je v spominu, kako zamore vlada sè svojimi privrženci na volilce pritiskati i posluževati se mnogovrstnih sredstev, ki so jej vedno pri roki.

V takem položaju tedaj boste dve tretjini goriških prebivalcev po neposrednjih volitvah, da morda ne dobodete nobenega, ali v naj boljšem slučaju enega poslanca.

Mnogo tolažbe nam vendar vlija možato postopanje češkega naroda i njegovih neustrašljivih, za pravo borečih se voditeljev, kajti oni nosijo pred nami bakljo politiške zrelosti. Svesti so si, da vladajoči stranki nasproti ne velja ne pravo, ne pomaga zavarovanje proti namenjenemu nasilstvu. Če človek premisli, kako se dela zdaj ž njimi, ko gre za pritrjevanje k peticiji do presv. cesarja, ne bode se čudil, da si v takih okolnostih marsikdo nazaj želi absolutizem. — S pristranim veseljem pozdravljamo tudi sklep političnega društva „Slovenije“ v Ljubljani. (Glej „Ogled“).

Kaj je pa nam početi, goriški Slovenci? Mar mislimo roke križem držati, ko se drugi naši sobratje na vse kriplje vstavljajo i branijo proti nemškemu potopu? Zbudimo se, ter združimo tudi mi svoje peticije z onimi, katere pošiljajo naši bratje pred cesarjev prestol. Občine! zdramite se i stopite na noge, ter snujte prošnje vsaj že ob 11. uri, nadejaje se, da se morda vendar še usliši pravica; če ne, bode vsaj imele zavest, da ste storile svojo dolžnost v tako nevarnih časih.

Kako krivične so oporeke današnjih brezvernežev zoper vero.

(Studija za misleče. — Iz „Danice“)

Da se število brevernežev množi in narašča, si lahko razlagamo, ako pomislimo, da se pomen in namen vere skoraj popolnem prezira in pri množih od dneva do dneva bolj gubi. Ne priznava se ji več nadzemeljski, božji, ampak pušča se ji samo še svetni namen, in zatega voljo je velik del sedanjega, zlasti omikanega sveta brezverca. Nevernež, ker slabosti človeške že nikakor ne more tajiti, si misli blizo tako-le:

„Vera je berva preko morja človeškega življenja, brez višjega namena. Ker je ta berva že stara, kakor človeški rod, bomo stesali drugo, ki bo za nas zložiša.“

Naša berva bo omika; govorili, pisali bomo samo o nji, vso srečo, blagor bomo le nji pripisovali; vere ne bomo nikjer več kot potrebne omenili. In mar ni ta omika za sedanji čas prav primerna? Z nje se brez strahu spustimo v valove življenja, ne boječi se, da bi se utopili, ker se nam ni treba boriti zoper nje; a z bervi, ki se zove vera, se vidijo valovi življenja dereči, zoper ktere bi se morali vojskovati: ték življenja verskega se nam dozdeva kalen, temen. Pustimo

tedaj staro herv priprostim ljudem, a mi, „inteligencija“, mi, „omikanci“, hodimo po novi: ta nam zadostuje! Odmaknimo odstranimo, odstavimo vero popolnem, da nas ne bo groza zaradi nje; omika nam ne kali veselja v šumu in v obilnosti! Glejte, ali ni že vera samo otok za mafomislece, ki se ne morejo več ganiti z mesta v vedni nevarnosti trepetajoči, da jim speró tla iz pod nog pluskajoči valovi posvetnih véd sedanjega stoletja? Saj že sama beseda verovati izdaja nevednost, in znači ljudi, kateri nepremišljema kaj za resnico priznavajo.“

Tako sodijo vitezi nevere in zaradi tega slišiš: „ako nisi brezveren, si babjeveren; ako še kaj veruješ: z duhom poležkuješ; ako v mlado serce vsajene vere ne zametuješ: omiki nasprotuješ. Kratkoma: ako nisi posvetnjak, si bedák.“ — Tako in enako se dan danes nevera trosi, takó se govori in svetu zmota in laž deli ali na zlatem krožniku mikavnih spisov, ali pa v perstenu posodi robotih in rogatih zabavljic.

Psujejo pa še dalje, da je Bog vernim samo hlimba ali zagrinjalo, s katero si hočejo zakrivati nevednost; da govoré vedno o nenavadnih, nenaravnih rečeh. Pravijo, da ni nikjer na svetu nič nenavadnega; tukaj gre vse svoja pota, da vesoljstvo vlada le pravilnost in navadnost naravnih zakonov, ki se tako očitno kažejo v posameznih prikazkih. Merziti, pravijo, mora te nenavadne reči, kdor uma in pameti ni v sužnost djal. Prederzno ti kličejo: Kdo nam je pa porok, da niso vse te nenavadne reči sama poezija, izmišljiva? Proč ž njo! živi naj „prozaična filozofija“, zdravi razum! —

Taka so vsakdanja zabavljanja, ktera vero psujejo in zametavajo. Zanesljivo njih oporek in modrovanj nisem preostro narisal, in očitno je, da enaki izjavi učenikov nove dobe se vsled prislovice „semper aliquid haeret“ *) polagoma cepijo v marsiktero mladéniško glavo in se naposled tako vsilijo in vkoreninijo, da se ljulika prav težko več iztrebiti dá in veliko mladenčev je zgubljenih v naj večo žalost staršev in rednikov.

Ne bo nepotrebno in ne brez vspeha, ako pogledamo se samoč stoječega otoka vere tjekaj na herv, ki se zove „brezverska omika“. Pogled pa ne smé biti poveršen; ampak tem bistreji, čim bolj vabna in mamljiva je zunanost. Poglejmo, kje je več nenavadnega, ali v cerkvi, ki brani in brani vero, ali v brezverskem taboru; zvedeli bomo, kje so valovi bolj dereči, kje tek življenja kalneji, temneji.

Zadostuje že rešitev samo enega vprašanja po smislu njih, ki brezverstvu služijo, in človek jih mora milovati. Ali je vera res v sedanjem svetu nepotrebna? Kaj pa je človek? — Res čudno vprašanje, čudniša njegova rešitev, akoravno naj odločivniša za splošno djanje in vsako početje posameznega človeka. Mogoče je samo dvoje. Ali verjemi kratkim besedicam: „Et creavit Deus hominem ad **imaginem** suam; ad **imaginem** Dei creavit illum **); ali pa zaničljivo se smejaje, se prederzneš reči: to je pravljica, kakoršnih se ne manjka v poganskem bogoslovju! Z drugimi besedami! ako ne veruješ, da si z umom in prosto voljo od Boga obdarovan, da zveličaš neumerjočo dušo; moraš pa reči, da si — živina!

Neoveržljiva resnica je, da se človeške misli rade ravna po njegovem zanikarnem dejanju, ali da razum čestokrat hlapčuje hudemu nagnjenju; zategadelj današnji brezverneži vsako vero zametovaje kličejo: jaz verjamem peterim počutkom. Vse jim toraj uhaja le na samo počutnost, le na živali in zivínčeta, brez kacega višega pojma. Poslušaj, kako modrujejo še dalje. Pri živalih, pravijo, se nahaja zvitost, prevdarek, spomin; zmožne so uka, vaje; verh tega vidimo pri njih vse človeške strasti: jezo, pctuhnjenost, maščevanje; celo ljubezen, priverženost, tudi hvaležnost. To jim je čisto zadostiven dokaz, da vse duhovne zmožnosti pri človeku so le viša stopnja onih, ktere imajo živali; človek se toraj ne razločuje bistveno, kvalitativno, ampak samo po višji zmožnosti, kvantitativno, od živali.

*) Vselej kaj obtiči.

**) In Bog je ustvaril človeka po svoji podobi; po podobi Božji ga je ustvaril. Mojz. I. 27.

Da ob enem naznanijo, za kaj jim veljá, zakličejo: „Gaudemus igitur, so lange wir in dieser chemischen Form existiren; post mortem nulla voluptas!“ Pa jo imaš žival!

Napotrebno bi bilo popisovati zmožnosti človeške in živalske, — pisane so že polne knjige o tem — temuč poglejmo za trenutek v požrešni propad, ktereга koplje brezverstvo in ki je zmožen pogoltniti veliko ubogega človeštva!

Človek — bi bil tedaj — samo žival; neodgovoren za svoje djanje, kljubu veri in vesti, — brez upanja, brez večnosti! O čudno, o merzlo, o živalske serce, ki to sobratu terdi! Sam gotovo ne moreš tega biti prepričan, kar drugim kvasiš! Mišljenje, hotenje, čutenje, ljubezen, čut za dobro in lepo, preiskavanje vsega minljivega, pogled v večnost, hrepenenje po sreči, po zveličanju, toraj vse, kar se duhu pripisuje: vse bi sledilo le iz ločenja in porabe tvarine v človeškem telesu! Vse bi vzročevalo samo prebavljanje (prekuhovanje) trohljivih jedí! Ali taka misel, terditev, taka vera ni nič čudna, ni to nič nenavadnega?

Po tem bi se človek razločeval od družih živali samo zaradi večje revščine, ker je bolj občutljiv terpin svojih betenjenj; verh tega ga muči neusahljiva želja po sreči neminljivi, ktere bi ne imel nikdar doseči!

Ni mar to nič kalnega? vprašam, ni to nič temnega!

(Dalje prih.)

Ogled.

Avstrija. Naši bralci nam ne smejo zameriti, da že spet o avstrijski morski kači govorimo — t. j. o „*direktnih volitvah*“. Same na sebi so res že neprebavljive, za to se tudi ne bomo danas ž njimi kot takimi ukvarjali; mikavno pa je, brati, na kaj ustavoverci in njihovi nasprotniki upstavijo. Krona, ktera je na ustavnem vozu po ustavaških pojmi, nečemo reči, kaj, krona je poslednje dni vendar-le naj važniši faktor pri tem, *ali* pridejo neposr. volitve v državni zbor, ali ne. Opposicijski organi so trdili ni davno, da je vse drugo gotoviše, nego to, da Nj. veličanstvo privoli v predloženje volilne prenarredbe, češ, da, če se Poljaki ne dajo za-njo pridobiti, ne sme črtež volilne reforme pred zbornici državni. Ustavaki so bili že malosrčni postali, pa so se vendar silili verovati, da ni nikacega dvoma, da ne bi cesar zahtevanju ministrov pritrdil. Do danes ni še pritrdil, ali ustavolomci se zatrdno zanašajo, da v malo urah ali dneh se to zgodi. In, če tudi — kaj po tem? Dognana in od cesarja potrjena vendar še ni ta postava. Med tem oposicijska stranka sosebnó na Pemske in Kranjske vse žile napinja, da bi zavorila kolo v prepad tekočega cislajtanskega voza. Peticijo česko smo že v posl. listu omenili. Šlo je in gre še zdaj za to, da jej ves česki narod pristopi. V ta namen so se že delale priprave, da bi se bili nabirali podpisi pod peticijo českíh prvakov na vsakem primernem kraju javno, a to je policija zabranila. Zabranuje tudi ravno tako napravo taborov v isti namen. (Dne 2. febr. so imeli biti povsod tabori). Ker se pa česka oposicija ne da tako lahko v kozji rog ugnati, našla se je že druga pot za nabiranje podpisov, in to so privatne hiše, v kterih svetišče policija za zdaj še ne sme. Nabralo se je že ogromno število podpisov. — Tudi Moravsko ne drži križem rok. Grof Egbert Belkredi je osebnó cesarju izročil peticijo ondašnjega društva „Jednota“ zoper direktne vol. Karakteristično je, da so ustavoverci — minute šteli, kako dolgo je trajala njegova audiencia pri cesarji! Dobro znamenje za nas, da se tega nam simpatičnega imena tako bojé. — Poljaki so še zmirom stanovitni in menda izstopijo iz zbora, kedar pridejo dir. volitve na dnevni red. Celó Dalmatinci, ako smemo po njih organu „Il Nazionale“ soditi, mislijo posnemati Poljake. Vrli Kranjci so se tudi oglasili. Ne le, da njih poslaci ne gredó v Beč, sklenilo je 25. t. m. tudi društvo „Slovenija“, da se ima poslati Nj. veličanstvu

peticija v enakem zmislu, kakor česka. (V dotičnem odboru, ki sestavlja prošnjo, so možje obeh strank, dr. J. Bleiweis, Poklukar, Vošnjak, Jurčič itd.) Še celó naš Črne — ako smo skrivnostne njegove besede v pojasnilu nekega goriškega dopisa v „Wanderer“-ju prav razumeli — misli nas morebiti iznenaditi z izstopom iz zbora, po tem, ko nam — predelsko železnico pridobi. S tem bi res svoje nasprotnike nar boljše osramotil — kakor on pravi. Eno prizadevanje bi bili skor pozabili omeniti, namreč to, da se zdaj od mnogih strani izraza želja, da bi se vsa ta zadeva vol. ref. odložila za po svetovni razstavi, ki ima biti letos na Dunaji. Tako stojé zdaj reči. Mi imamo za nar verjetniše to, da pridejo dir. vol. že v tej sessiji na dnevni red. Po tem bo, kar bo.

V seji 21. gosposke zbornice, 27. t. m., sta bila tudi (sicer nenazoča) kardinala-nadškofa Rauscher in Schwarzenberg. Zakaj neki? Bil je na dnevnem redu črtež postave zastran preuravnjanja vseučilišnih oblastnij, kar po domače poslovenjeno pomeni, da slečejo vseučiliščem še tisto senčico katoliškega značaja, ki so ga ohranila. Vseučilišča so bila v sredoveku katoliške, cerkvene znanstvene ustanove. Duh časa je potisnil staro mater cerkev z vsemi njenimi pravicami v kot in pustil jej le še nekaj videza, kakor postavimo to, da so se do novjših časov le katoliške vere (vsaj po imenu) profesorji, ali vsaj rektor in 4 dekani imenovali in, da je bil vseučilišni kancelar dotičnega mesta škof. Vkljub tem pravnim določbam so imenovali lani na Dunaji nekega juda za zgodovinarja in dekani so bili tudi že nekatoličani. Vse to se je storilo gledé na črko postav per nefas (po krivici). To pa tlači našim postavokovačem vest, za to hočejo katoliško cerkev postavno (!) iz vseučilišča iztrebiti. Name-rava se tudi že davno protestantovsko bogoslovsko učilišče vdružiti v visoko šolo, kakor katoliško in druge fakultati. Za take in enake reči tedaj gre zdaj v zbornici gosposki. Za to sta prišla omenjena kardinala, kot kancelarja dunajske in pražke više šole, branit svoje in cerkvene pravice. Iz tehtnega govora kard. Rauscherja (v katerem možu moramo vselej dobro razločevati politikarja od modroslovca, bogoslovca, zgodovinarja in sploh učenjaka) naj posnamemo te-le besede: „L. 1787 je dal cesar Jožef II. povelje, da se ne sme (na vseučilišči) katoliška vera badisi posrednje ali neposrednje napadati niti v nje dogmih (verskih resnicah) niti v tistih ukih, kateri, akoprav niso verske resnice, so vendar častitljivi“ (NB. Jož. II!). „Razumeva sveta (Welt-auffassung), ki se zdaj naravnost kot znanstvo véde, je z modroslovstvom ravno tako navskriž, kakor z vero. Vere se boji, zatorej jo črti in preganja; modroslovstvu obrača hrbet, kot praznemu besedovanju (Wortschwall). Naj novejše znanstvo znanstva je po ovinkih prišlo do tje, kjer so stali Francozi pred sto leti — do tega, da Boga taji“! — „Na Francoskem so dobili bogataji gospostvo v roke in ž njim je prišla giljotina. „Bog je zlo“! jim je bilo geslo. „Proč z vero, proč s postavo“! so rjuli delalci....“ — „Naš čas je bolehavito razburjen. Ni še deset let, ko so imeli pri nas zvonconosci napredka ustavno monarhijo za uzor — zdaj imenujejo republikane na Francoskem liberalce. Prijateljem monarhije se odkazuje prostor med reakcionarji, zaostaleci in mračnjaki. Ni li to pomenljivo? Taka je tista modrost, v ktere imenu se je pričela borba zoper vseučilišče dunajsko.“ S tacimi in enacimi besedami je spričeval ve-leum kard. Rauscher resnico.

Vnanje države. Ruski izredni poslanec Šuvalov, ki je bil šel na Angleško v zadevah srednje-azijskih je že nekaj časa zopet doma. Kaj je opravil, ni prav znano. Vladni časniki obeh držav se silijo trditi, da je vse v redu. Gotovo je pa, da ni tako. Hrup je nastal te dni zaradi tega, ker se je izvedelo, da je perzijanski šah Rusiji prepustil pobrežje reke Atrek. Odtod se Rusi veliko laže in hitreje proti središču Azije pomikajo, ko po uni poti, katero smo že en-

krat poprej omenili (čez Kivo namreč). Pa ne samo Angleži, tudi Nemci so vznemirjeni zaradi tega. Njim ni za angleško Indijo mar, ampak za Turčijo, katero bi utegnili Rusi z ugodnega svojega stališča v Aziji izza hrbta zgrabiti in tako osodepolno „jutrovo vprašanje“ zapaliti. Da je Rusija v prijateljstvu s šahom perzijanskim, kaže to, ker je šah naznanil, da pride spomladi v Petrograd, od koder bo de potoval dalje po Evropi.

Na Francoskem, v odseku trideseterih narodn. zbora, se nagiba zmaga danes na stran konservativnih monarhistov, drugi dan pa spet Thiers in njegovi ministri kaj pridobijo. Zdaj teče pogajanje o tem, ali sme predsednik v zboru sam govoriti, ali le po ministrih. O razpravljanji postav naj sme govoriti — se je določilo, — na interpellacije pa naj ne odgovarja on osebno, ampak po ministru. Pozornosti vredno je na Francoskem to, da ste si po smrti cesarja Napoleona Bourbonski liniji močno približali. Orleanski kraljevič, grof Pariški, je rekel, da zdaj je na Francoskem en sam kralj, namreč načelnik vse Bourbonske rodovine, Henrik V. Po tem takem bi ga on priznaval za edinega pravega naslednika nekdanih legitimnih kraljev. Pomenljiviše, ko besede, je to, da so bili 21. januarja, kateri dan se obhaja spomin umora Ludovika XVI., v kapeli, kjer je pokopan, pričujoči pri maši tudi kraljeviči Orleanski. Sploh se je vdeležilo veliko več ljudi te svečanosti, ko drugih let.

V Italiji so se začeli (v Milanu) republikanski tabori (meetingi), kateri zahtevajo odpravo vseh samostanov v Rimu, kakor po drugih deželah v Italiji.

Neka čudna zadeva je začela zdaj svet vznemirjati — Laurion-sko vprašanje. — Laurion je nek rudnik na Grškem, zastran katerega teče že dolgo časa pravda med grško vlado in neko podzemno družbo italijansko-francosko. V to pravdo se vtikate vladi italijanska in francoska kot braniteljici svojih podložnih. Reč je jako zahomotana, ker jo sodi vsaka stran z drugega stališča in po drugem pravu. Grška vlada je poprej trdila, da ona pravda ni mednarodna, da tedaj it. in franc. vlado nič ne briga ter da se mora rešiti kot privatna pravda pred greškimi sodnijami. Zdaj pa je menda na pol priznala, da ima stvar mednarodni značaj. Avstrija je bila naprošena, da bi to zadevo razsoditi pomagala, a ni se jej posrečilo. Ker je zlasti na Jutrovem to res, da vsaka iskrica požar vzroči, ni nemogoče, da bo treba tudi ta grško-it.-francoski voz z mečem preseči.

Razne vesti.

— Pismo gimnaz. dijaka zaradi članka „Stanje učeče se mladeži gledé na vero.“ Nek prijatelj našega lista nam je izročil pismo, katero mu je došlo od gimnazijskega studenta, „ki (tako sam pojasnuje svoj pravi podpis) nosi zvonec mej neverci.“ *)

Pisal je ta dijak pismo za to, ker meni, da je oni prijatelj našega časnika, „dal povod“ k vodnemu članku v št. 4. „Glasa“ t. l.

Mi bi lahko vprašali gosp. „studenta“, kdo in kaj je on in s kakošno pravico se upa nadlegovati naše čitatelje, toda nočemo tega. Potrebno pa se nam zdi, gosp. studentu svetovati:

1. Naj bi poprosil svojega gosp. profesorja slovenščine, da ga temeljiteje slovnice nauči in mu posebnost razloži razloček med dajavnikom in mestnikom samostalnikov možk. spola;

2. naj bi se o spisih v našem listu „informiral“ bliže, v tisti hiši namreč nasproti gimnazijskemu poslopju, nad ktere vrati je cesarski grb s podpisom: „I. R. Tribunale circolare“.

*) To pojasnilo imamo mi za ironijo z ozirom na dotične besede v članku v št. 4. „Gl.“

— *Trst i njegova okolica.* Kako pravičen je tržaški mestni zastop, v katerem zvonec nosijo Lahoni prve vrste, proti slovenski okolici, razvidi se iz tega, da je vpeljal v tretjem razredu trirazredne šole v Rojanu, kjer skoraj brez izjeme samo Slovenci bivajo, laški kot učni jezik, med tem ko je v dveh prvih slovenski. Kako se bode podučevali otroci samo v tujem jeziku, ne more biti jasno nobenemu pravemu pedagogu. Krepko se je potezal g. Nabrgoj, edino pravi slovenski zastopnik, za slovenski jezik i njegove pravice, ali glas njegov je bil le glas vpijočega v puščavi. Lah, lepo pripravljate tržaško okolico za laško kraljestvo, za zedinjeno Italijo.

— *Janežičeva ustanovitev.* Prečastiti gospod in sloveči slovenski pisatelj Štefan Kociančič v Gorici je zepet poklonil Janežičevi ustanovitvi velikodušen dar. Od nagrade, katero dobiva za rokopis o „Kristusovem življenji in smrti,“ daruje J. ustanovitvi letos in za naprej vsako leto 25 goldinarjev.

Blagi darovalec v svojem pismu na družbeni odbor spodbuja pisatelje, kateri za družbo sv. Mohora pišejo in nagrade dobivajo, da bi tudi oni kaj prepustili za J. ustanovitev. Družbeni pisatelji, slov. čitalnice, slov. društva, rodoljubi, ki čestite rajnega Antona Janežiča in cenite neumerljive njegove zasluge, idite in storite tudi Vi tako!

„Besednik.“

— *„Brencelj“-a* 1. list t. l. je c. k. policija konfiscirala; zakaj, se ne ve.

— *Spod Čavna* se nam piše, da je bila 26. t. m. pri gostilničarju Martinu na cesti neki čudna zabava v zmislu „učenjaškega zbora“

— *Naročniki „Glas-a“* raznih krajev se pritožujejo, da jim list dohaja veliko kasneje, kakor bi ga imeli prejeti, in povrh tega še pomazan in ves zmečkan. Ker opravišтво redno razpošilja vse liste, prosimo gg. naročnike, da bolj natanjko pri dotičnih poštah poprašajo.

— *Je li zgolj primerljaj, ali kaj drugega?* — Neka katoličanka v Trstu je živela z nekim judom že več let v prepovedani zvezi in imela z njim tri otroke, katerih nobenega ni dala krstiti. Te dni se poročita po — judovskem obredu, in mati hoče tudi otroke pojuditi in jih pripelje k obrezovanju. Mlajša dva to dopustita brez velikih sitnost; ali ko starejši 10letni fantiček na vrsto pride in nožič ugleda, zavpije na ves glas: „Marija Devica, reši me!“ (Maria Santissima, salvatemi). Kaj takega zaslišati, vse nazoče osupne. „Pri rodu Neftali,“ reče rabin, ko se malo oddahne, „ta ne more biti sin Abrahamov.“ In res vse pregovarjanje ni nič izdalo. Spustiti so morali fantiča — neobrezanega. Podučen pa potem v kršanski veri je z veseljem sprejel sv. krst. — („L'Eco del Lit.“)

Listek.

Ples.

Modri Salomon pravi: „Vse ima svoj čas..., čas je žalovati, in čas plesati“ (Pridg III, 1. 4.) Živel pa je ta sloveči modrijan blizu 1000 let pred Kristusom, ko ni bilo v Evropi še nikake omike, ali, kaj pravim, omike? naseljevati so se še le začeli po gerških, italijanskih in španjskih primorjih klateži, ki so iz jutrovnih dežel tu sem dohajali. In ples je bil v vzhodnih deželah uže v tisti starodavnosti znan, in na vaden. In kdo ne ve tega, da je sveti kralj David med procesijo plesal, ko so skrinjo za eze na goro Sionsko slovesno prenašali? (2. kralj. VI, 14.). In ko je David Filistejca Golljata premagal, in se vernil, so prišle žene iz vseh Izraelovih mest, prepevaje in plesaje, Savlu kralju naproti. (1. kralj XVIII, 6.). Ob obletnih praznikih je tudi v dobi, ko so sodniki Izraelsko ljudstvo vladali, ženska mladina Izraelskega ljudstva svoje plese imela, ter so si izmed takih plesavk Benjaminsci dve sto nevest ugrabili in odnesli (Sodn. XXI, 19-23.). Iz Mojzesova sestra in Aronova, prerokinja, je vzela hoben

v roke, in vse ženske so šle za njo z bobni in v rajih, njim je naprej pela itd.“ (2. Mojz. XV, 20.). In, kakor se mi zdi, ni ga bilo ljudstva na svetu, da ne bi bil imel svojega plesu. Naj mi tedaj nikdo plesa ne obsodi absolutno. Ples je naraven nasledek in izraz veselja in radosti „Ples je sam na sebi nedolžen“, govori sveti Frančišek Salezijan. „Ples se da gobam primeriti,“ piše ta isti svetnik nadalje; „gobe same na sebi, kakor terdijo zdravniki, niso ne dobre, ne slabe; dobro je le to, kar se jim pridene.“ (Bogomila III, 33.)

Kar se vidi iz navédenih svetopisemskih besed, bila je pri Izraelcih navada, o praznikih in o slovesnih obhodih ali procesijah plesati, kakor spričujejo tudi Davidovi psalmi, v katerih se pravi, naj Boga vsi hvalijo „in tympano et choro“ (Ps. 150.) In Talmud popisuje slovesni ples v Jeruzalemskem tempelju na podšatorno obletnico blezo tako le: „V ženskem dvorišču so bili štirje leseni svečniki postavljeni, 50 komolcev visoki, ki so tempelj, posebno pa plesišče razsvetljevali; na petnajstih stopnjicah, ki so iz tega dvorišča deržale v Izraelski dvor, stali so duhovni s srebrnimi trobentami, in leviti s svojim godbenim orodjem, ki so v eno mer godli, pa prepevali. V dvoru samem pa so možje, navadno pervaki ljudstva, od solnčnega zahoda noter do polnoči plesali, goreče baklje umetno sukaje, ki so je tudi v zrak metali, pa zopet v roke jemali. Godilo se je to ves čas, ko se je obhajal praznik šatorov, tedaj celih osem dni v ak dan.“ To ti je bilo veselje v Jeruzalemu, tako da Talmud to opazko prideva: „Kdor ni bil na praznik šatorov še nikoli v Jeruzalemu, ta ne ve, kaj se pravi veselje s.“ (Suka V, 4.)

Pa ne le samo pri Izraelcih, tudi pri Grekih in Rimljanih se je bogovom na čast plesalo. Servi, sloveč razlagavec Virgiljevih spisov, govori o tem tako le: „Da se je med b žjo službo plesalo, je ta vzrok: Naši prededje so hoteli, da imajo vsi udje našega trupla, vsak po svoje Boga častiti. S petjem duša, s plesom pa telo Bogu čast daje.“ *) Kaj enacega pravi tudi David: „Vse moje kosti porečejo: Gospod! Kdo ti je enak? (Ps. XXXIV, 10.) **). In ta navada, s plesom Bogu čast skazovati, tudi med kristjani še tu pa tam živi. Rodriguez spričuje to o nekterih krajih na Španjskem, da med slovesnim obhodom s presvetim Rešnjim Telesom k časti te visoke skrivnosti plešejo. (Dolje in konec prih.)

Poslano.

Velečestiti gospod urednik!

Izvolite sledeče vrstice v Vaš cenjeni list sprjeti.

Obžalujem, da ne morem za g. dopisnik m „iz Gorice“ v 4. št „Soče“ zaradi bolezni, ki mi že celi ta mesec vsako duševno in telesno delo zabranjuje, — na časnikarsko polje. Pridržujem si pa, kakor hitro mi Bog zdravlje spet podeli, zadojlo volitev v „Sočin“ odbor (50 dec. l. l.) na tanko pojasniti, da bode slovensko občinstvo vedelo, kako se je višila in kakšen pomen je imela.

Tačas se bodem tudi drznil g dopisniku „z resnico ovreči njegove dokaze“, in mu dokazati, da je v 2. in 4. listu „Soče“ o volitvi in meni „Dichtung und Wahrheit“ pisal. — Vse za resnico in pravico!

S posebnim spoštovanjem

V Mirnu, dne 26. januarja 1873.

Ivan Stres,
kaplan.

*) Ut in religionibus saltaretur, haec ratio est. Nullam majores nostri partem corporis esse voluerunt, quae non sentiret religionem; nam cantus ad animam, saltatio ad mobilitatem corporis pertinet. (Servius in Virgil. Eclog. V, 73.)

**) Omnia ossa mea dicent: Domine! quis similis tibi? — Od tod izhaja, da se Judje pri svojih molitvah s celim životom gibljejo.

— *Listnica uredništva.* Gg dopisnikoma „iz ipavske dol“ in „iz pod Čavna: Prihodnjič. Tiskarnične okoliščine nas večkrat zavirajo, dati prilogo, ali manj silne reči, če so že tiskane, odložiti.